

ХРИСТО БОТЕВ
ПРОЛЯТАТА ЗА СВОБОДА
КРЪВ ЩЕ ИЗМИЕ
ПЛЕМЕННИТЕ РАЗДОРИ

Част 0 от „Вестник „Знаме““

chitanka.info

Букурещ, 21 декември

В преминалият брой на вестникът си ние бутнахме такава една струна от Возточният въпрос, на която звукът може би неприятно да звучи в ушите на някои и други наши пламенни конфедератисти, но ние направихме това из убеждение, че при сичкото свое безотраднo положение нашият народ притежава доволно нравствени и материални сили, за да излезе сам на политическата сцена на Балканският полуостров и да премери силите си със силите на издихайщият турски деспотизъм. Право ли е това наше убеждение или не, ние оставяме да решат оние близки бъдъщи събития, които се приготвяват в животът на нашият народ, и ще да преминем на оная мощна и високогласовита струна, на която от няколко време насам свирят своите патриотически песни по-голямата част от славянските либерални политици и патриоти. Но преди да дойдем до тая струна, ние сме длъжни да се прислушаме в мотивите на нейните песни и да видиме какво тие говорят на умът и на сърцето на нашият не твърде музикален в това отношение народ.

Ясно и твърде естествено нещо е, че падението на отдавна вече приготвената за смърт Турция зависи както от нейната неизлечима органическа болест, така и от оние млади, чисти и съвременни човечески сили, които са изявили вече своето съществуване в средата на славянският юг и които не ще могат да пристъпят нито една крачка напред, ако не тласнат изгнилата и разкапаната вече Турция в гробът на нейният страшно-заразителен деспотизъм. Но не съвсем ясни и естествени са направленията на тие сили и не съвсем ясни и естествени са стремленията на народите в тоя юг! Само по себе си се разбира, че за да се ускори смъртта на Турция и за да се осигури напълно животът и развитието на поробените от нея племена, то е необходимо нухно, щото силите на тие племена да бъдат събрани в едно цяло и сичката тяхна деятелност да бъде устремлена към една обща и определена историческа цел. Но какво виждаме ние? Ние виждаме, че ако проповедниците на южнославянският съюз или, по-правилно да кажем, строителите на дунавската конфедерация и да са изказали вече своята последня дума за начинът, по който трябва да се осъществят техните разумни човечески идеи, то народите, които са повикани да съставят тоя съюз или тая конфедерация, и досега още не

са усвоили, като-речи, нищо от тие идеи, и до днес още не са пристъпили към решението историко-политическата задача на своето съществуване.

Но да видиме на какви основания лежат тие идеи и до каква степен тие отговарят на понятията, на стремленията и на днешното етнографическо положение на тие народи. Учение[^]р на по-голямата част конфедератисти се заключава в следующата кратка програма: „Турция да се унищожи или да се изпроводи в Азия, а на освободените изпод нейното иго народи и народности да се даде пълна политическа свобода. На малките и на независимите вече държави, т.е. на Сърбия, на Гърция, на Румъния и на Черна гора да се даде по една част от турските европейски владения и да се оставят да приберат разпръснатите части на своите народности, а именно, на Сърбия да се даде Босна, Херцеговина и една част от така наречената Стара Сърбия; на Гърция — Тесалия и Епир; Румъния да се възведе до степен на кралство и да ѝ се помогне да очертае своите народни граници в Австрия и отчасти в Русия; Черна гора да се съедини със Сърбия, или ако не, то да ѝ се разширят границите на юг с Албания, а на север с една част от Херцеговина; а българите, които населяват България, Тракия и Македония, да съставят едно отделно и независимо кралство. Цариград да остане волни търговски град под покровителството на великите сили. И така, за да могат освободените и напълно удовлетворените народи и народности да съставят такова едно цяло, което да има доволно сила и тежнина, за да стои против всякакви бури и насилия и с това да удържа равновесието в Европа, то да им се допусне да съставят помежду си як федеративен съюз, на когото върховната политическа и законодателна власт или общите международни интереси да се намират в ръцете на един съвет, съставен от равно число представители из сичките независими една от друга части на тоя съюз.“

Тоя е накратко най-добросовестният и най-удобоизпълнимият рецепт за решението на Возточният вопрос, тие са, като-речи, най-здравите и най-рационалните начала, на които трябва да се основе бъдещата свобода на Балканският полуостров, тая е най-послед, оная песен, с която и ние, и нашият народ сме готови да присъединим гласът на своята свещена революционна песен. Но да видиме какъв отзив намира сичкото това в сърцата на оние народи и народности,

които историята на разумното човеческо развитие призовава да съставят тоя свободен и свещен съюз, и кои са главните причини, дето идеята за тоя съюз и досега още не намира пълно гражданство в техните политически и литературни кръгове. Разбира се, че ако правителството на секи един народ да би било изражение на неговата воля и на неговите нужди и стремления, то и Сърбия, и Румъния, и Черна гора отдавна вече би излезли из своите граници, помогнали би на българите да смъкнат от шията си ненавистният турски ярем, дали би край на турското същесование в Европа и положили би основният камък на своето щастие и благоденствие. Но види се, че правителствата и на тие държави не са се занимали досега с друго нищо, освен да подражават на благоразумната Метернихова девиза „разделяй и владей“, да говорят за някакво си мирно развитие в пътят на цивилизацията и съобразно с общеприетите начала на другите европейски държави, и да лъжат всенародно и себе си, и народът си, и здравият разум. Гърция от началото още на своето освобождение и досега не се е занимала с друго нищо, освен с мечтания за някаква си Византийска империя, която да заключава в себе си повече от половината на Балканският полуостров, заедно с нейната стара столицина и заедно с крайбрежията на Черно и Адриатическо морета. Тя е гледала и днес даже гледа на Албания, на Македония и на Тракия като на свои бъдещи провинции и не смята, че тие провинции са населени със съвсем чужди за нея славянски племена, които никога няма да признаят над себе си нейната традиционно-ненавистна власт и никога няма да се подчинят на нейната православно-идиотическа култура. Разбира се, че с такава една държава не само българите, но и сичките почти южни славяни не ще могат да имат нищо общо; така щото гръцкият народ, даже и после смъртта на Турция, ще да си остане в изолирано положение и ще да бъде заключен в днешните граници на своята безплодна и неспособна за по-нататъшно развитие земя. С други думи, Гърция никога няма да влезе като член в южнославянският съюз, и гръцкият народ рано или късно ще да се преобърне на спекулативен пролетариат.

Освен Гърция, друга противоположност или, по-право да кажем, друга спънка за южнославянското единство представлява Румъния. Политическото същесование на тая от сяка една страна обиколена със славяни държава е било плод на руските стремления на Восток и

следствие на оная западна политика, която под предводителството на Франция почти сякога се е старала да турне преграда на опасният за нея възточни панславизъм. Разбира се, че от времето на французката хегемония на Возток, т.е. от онова време, когато и румънските патриоти се увериха, че в техните жили тече чиста латинска кръв, то славянският елемент в Румъния захвана да се преследва, числото на румъните в Турция се възкачи до баснсловна цифра и Румъния отстрани от кормилото на своето управление оние свои искрени и честни синове, които разбираха положението на своето отечество и които не виждаха друга изходна точка за неговото бъдеще, освен съюзът със славянските племена на Балканскят полуостров. И така, после 1868 г., т.е. после падението на Братияновото министерство, и досега Румъния ни е дала доста причини да мислиме, че тя никога няма да обнажи своята отдавна вече ръждясала сабля за идеята на дунавската конфедерация и че и занапред тя ще да основава сичкото свое съществуване и сичкото свое бъдеще на капъните на европейската дипломация, т.е. че и занапред тя ще да играе на комар. Следователно и Румъния не представлява никакви особени надежди, че ще да свърже някога своята съдба със съдбата на южните славяни.

И така, на сцената на Балканският полуостров остават само две свободни държави, на които жизнените интереси са тясно свезани с интересите на вашият народ и които имат особено право за участие в решението на Возточният вопрос. Тие две държави са Сърбия и Черна гора. Първата от тие две държави, която в продължението на сичкото свое ново политическо съществуване се е ползувала с особена симпатия от страната на сичките славяни, а особено от страната на твърде ближният до нея български народ, е била почти единствената за него надежда да земе инициативата за освобождението на своето племе и да даде с това повод и на нашият от сяка една страна притиснат народ да въстане против своите безчовечни угнетители. Князуванието на Милоша и на Михаила е ознаменувано с такива надежди! Но и тая близна и симпатична за нас млада сила до вчера е играла съвсем недостойна роля в отношенията си към своите еднокръвни братия и до вчера е подражавала в стремленията си ту на Румъния, ту на Гърция. За пример на това е достатъчно да припомним въстанието на Лука Вукаловича, бомбардиранието на Белград, Българската легия в 1868 г. и действията на оная шарлатанска Милош

Милоевичева компания, която, с разравянието костите на невъзвратно умрелите народни глупости и с разпространението своите ръждиви и глупави идеи чрез средствата на образованието, възбуди такава реакция в духовете на нашето младо поколение, щото из много места на нашето отечество захванаха да се чуват дуалистически гласове, че длъжността на българските патриоти е да очъртаят по-напред етнографическите граници на своят народ, пък тогава вече да мислят за някакво си сближение и споразумение със Сърбия; в противен случай, за целостта на своето народно тяло, България ще да бъде принудена да прегърне дуализмът и още цели 500 години да лежи под игото на варварството. Сичкото това, разбира се, е било горчив плод не само на множество шарлатанствующи и безумствующи Милош Милоевичеви компании, но и на един дълъг ред тъпи и ретроградни правителства и министерства, над гробът на които и ние имаме днес пълно право да се смеем заедно със сичкият сръбски народ.

И така, от сичкото това, що казахме дотука, се ясно вече види, че освен Черна гора — която ако и да се е уловила в последното време за полите на европейската дипломация, но сичкото нейно преминало ни дава особено право да мислиме, че тя и занапред ще да бъде първа поборница за свободата на Балканския полуостров — ни в една от гореказаните малки държави идиотическият консерватизъм на правителството не е още отстъпил място на идеята за братският и за свободният южнославянски съюз, или ако и да е направил това донейде, то изключителният и егоистическият патриотизъм е прелял тая идея в гърнето на някакви си исторически завоевателни права.

Дотук ние би трябало да свършиме своето обзрение и да кажем, че Возток не е още узреал за човеческа свобода и че Турция има пълно историческо право да лочи кръвта на своите християнски поданици; но ние казахме, че правителствата и на тие малки държави не са истинни и верни изражения на народната воля, нужди и стремления, следователно, при сичките свои скръбни заключения за решението на Возточният вопрос, ние се още имаме вяра в тие народи и се още се надеем, че рано или късно Гърция ще да се откаже от своето нечовеческо преминало, Румъния — от своето нечовеческо настояще, а Сърбия, в която гласът на народът придоби особена сила и тежнина в последната своя народна скушщина, ще да влезе в пътят на своето призвание и ще да оправдае толкова годишните надежди и

ожидания от страната на своите еднокръвни и едноплеменни братия. Разбира се, че в такъв случай пролянатата за свобода кръв ще да омие сичкиите племенни вражди и недоволствия, а братският съюз на освободените племена и народи ще да даде на секи един свой член надлежащото му място на Балканският полуостров.

Издание:

Вестник „Знаме“, г. 1, брой 3 от 22 декември 1874 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.